

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

A R R E S T

**nr. 79.761 van 2 april 1999
in de zaak A. 83.193/XII-1928.**

In zake : 1. Kristiaan MERCKX,
2. Nadine ROSA-ROSSO,
3. Hubertine MAST,
4. Godelieve DEHAES,
5. Zohra OTHMAN,
6. Godelieve SEUNTJENS,
die woonplaats kiezen bij
advocaten N. VAN OVERLOOP en I. FLACHET,
kantoor houdende te GENT (SINT-AMANDSBERG),
Halvemaanstraat 7

tegen :

de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de
minister van Binnenlandse Zaken,
die woonplaats kiest bij
advocaat D. D'HOOGHE,
kantoor houdende te BRUSSEL,
Henri Wafelaertsstraat 47-51.

DE Wnd. VOORZITTER VAN DE XIIe KAMER,

Gezien het verzoekschrift Kristiaan MERCKX,
Nadine ROSA-ROSSO, Hubertine MAST, Godelieve DEHAES,
Zohra OTHMAN en Godelieve SEUNTJENS op 29 maart 1999
hebben ingediend om bij uiterst dringende noodzakelijk-
heid de schorsing te vorderen van de tenuitvoerlegging
van :

- de in het Belgisch Staatsblad van 20 maart 1999
bekendgemaakte onderrichtingen in verband met de
organisatie en het verloop van de op 13 juni 1999 te
houden verkiezingen voor de leden van het Europees
parlement en voor de leden van de verschillende wet-
gevende vergaderingen in het Rijk;
- de in hetzelfde staatsblad bekendgemaakte brief van
24 februari 1999 waarbij de minister van Binnenlandse
Zaken de verschillende modelformulieren ter kennis
brengt van de voorzitters van de kiesbureaus;

Gezien het gelijktijdig ingediende verzoekschrift, waarbij dezelfde verzoekende partijen de vernietiging vorderen van dezelfde beslissing;

Gezien de nota van de verwerende partij;

Gelet op de beschikking van 30 maart 1999 waarbij de terechtzitting bepaald wordt op 1 april 1999 om 9.30 uur;

Gehoord het verslag van staatsraad A. VANDENDRIESSCHE;

Gehoord de opmerkingen van advocaat N. VAN OVERLOOP, die verschijnt voor de verzoekende partijen, van advocaten D. D'HOOGHE en F. VANDENDRIESSCHE, die verschijnen voor de verwerende partij;

Gehoord adjunct-auditeur W. WEYMEERSCH, daartoe gemachtigd bij beslissing van 4 november 1998, in zijn andersluidend advies;

Gelet op de artikelen 17 en 18 en titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

1. Overwegende dat de verzoekende partijen hun vordering richten tegen de in de omzendbrief aan de voorzitters van de hoofdbureau's van de verschillende op 13 juni 1999 te houden verkiezingen opgenomen bepaling waarbij de kandidaten ertoe verplicht worden de met betrekking tot de voordragende kiezers noodzakelijke gegevens op te nemen in een formulier dat anders is opgesteld dan het bij vorige verkiezingen gebruikte formulier omdat het meer bepaald de verklaring van de ondertekenende kiezer -geformaliseerd door dezes handtekening- opneemt als een afzonderlijk document (bijlage

bij o.m. formulier A/3, C/10) en niet meer als een vermelding op een lijst van op elkaar volgende namen; dat de raadsman van de verzoekende partijen zich ter terechtzitting akkoord verklaart met de beperking van het voorwerp van de vordering in die zin;

2.1. Overwegende dat de verwerende partij opmerkt dat de hoofdbureaus van de kieskringen of de college-hoofdbureaus hun bevoegdheid uitoefenen "in volledige onafhankelijkheid van de uitvoerende macht", dat de door het ministerie van binnenlandse zaken opgestelde formulieren de afwikkeling van de verkiezing vergemakkelijken maar dat zij voor het hoofdbureau geen verplichtend karakter hebben en derhalve het gebruik van andere formulieren van voordracht, voor zover die voldoen aan de kieswetgeving, niet verbieden; dat zij verder betoogt dat "het vrijblijvend karakter" van de door de verzoekende partijen gelaakte bepalingen uit de onderrichtingen ook uit de tekst zelf van die beslissingen blijkt, inzonderheid waar de begeleidende brief bij de vooropgestelde formulieren (Belgisch Staatsblad, 20 maart 1999, pag. 9.148) spreekt over een aanbeveling en waar punt 6. van de onderrichting (B.S. 20.03.1999, pag. 9.012) stelt dat de formulieren "niet wettelijk vastgesteld (zijn)" en dat zij bekendgemaakt worden "als richtlijn";

2.2.1. Overwegende dat de raadsman van de verzoekende partijen daar tegen inbrengt dat de voorzitters van de betreffende kiescolleges de onderrichtingen als bindend zullen ervaren en dat het gevaar dus groot is dat de voordrachten van kandidaten, die gesteund zijn op de handtekening van kiezers die voorkomen op een lijst die opgesteld is conform de onderrichtingen die golden voor de verkiezingen van 21 mei 1995 (B.S. 14 april 1995), geweerd worden;

2.2.2. Overwegende dat die stelling ondersteund lijkt te kunnen worden door de vergelijking van de tekst van de richtlijnen van 12 april 1995, gegeven voor de wetgevende verkiezingen van 21 mei 1995, met de hier bestreden richtlijn in die zin dat, waar de richtlijn van 12 april 1995 (nr. 67, B.S. pag. 9.642) uitdrukkelijk vermeldde dat "het niet wettelijk verplicht is van die formulieren gebruik te maken en dat het volstaat dat de ingediende akten de bij de wet voorgeschreven vermeldingen behelzen", de bestreden richtlijn (nr. 83, B.S. 20 maart 1999, pag. 9.027) nu stelt: "Voor het voordragen van de kandidaten en het bewilligen van de kandidaturen wordt gebruik gemaakt van de desbetreffende formulieren (...)" ; dat evenwel punt 84 daaropvolgend daar dan toch weer aan toevoegt: "Het onderzoek naar de geldigheid van de voordrachtsakten door het hoofdbureau gaat meer bepaald over de regelmatigheid van het indienen dezer akten. (...). Eventueel boordeelt het bureau de graad van gewichtigheid van de begane onregelmatigheden en hun invloed op de geldigheid van de kandidaatsstellingsakte zelf." ;

2.2.3. Overwegende dan weer dat uit het administratief dossier van de zaak -meer bepaald uit het antwoord dat de verwerende partij op 29 maart 1999 heeft gegeven op de vraag die het nationaal secretariaat van de PVDA haar op 10 maart 1999, na de ontvangst per telefax van de tekst van de nieuwe formulieren, gesteld heeft- blijkt dat de verwerende partij zelf haar omzendbrief als volgt heeft toegelicht: "Het is inderdaad niet verplicht om deze formulieren te gebruiken (...). Nochtans verdient het aanbeveling om de door het departement verspreide formulieren te gebruiken (...). Het staat de politieke formaties echter vrij om zelf formulieren op te maken (...) voor zover uiteraard wordt voldaan aan de vereisten die in de diverse kieswetten zijn gesteld (...). Tenslotte vestig ik er uw aandacht op dat het uiteindelijk de voorzitter van het kieskring-

hoofdbureau of van het collegehoofdbureau zal zijn die oordeelt over de ontvankelijkheid van de aan hem gedane voordrachten.";

2.3.1. Overwegende dat de Raad van State geplaatst wordt voor de vraag of wat hier bestreden wordt te beschouwen is als een beslissing van een administratieve overheid die van aard is de rechtstoestand van bepaalde personen te wijzigen; dat, betrokken op onderrichtingen uitgaande van het bestuur, zulks slechts het geval kan zijn wanneer de onderrichtingen nieuwe bepalingen bevatten die de adressant binden of wanneer, minstens, het de bedoeling van het bestuur is ze verplichtend te stellen, in welk geval dan wel uitgemaakt moet worden of het bestuur de mogelijkheid heeft de naleving van wat zij voorschrijft ook effectief af te dwingen;

2.3.2. Overwegende dat de bestreden richtlijnen, inhoudelijk bekeken, niets aan de bepalingen van de kieswet toevoegen; dat zij wel een regeling bevatten met betrekking tot de wijze waarop de in de wet vervatte verplichtingen geformaliseerd worden;

2.3.3. Overwegende dat de kieswetgeving het verloop van de verkiezingen onder de verantwoordelijkheid heeft geplaatst van bijzondere organen -in de eerste plaats het hoofdbureau dat de eindverantwoordelijkheid draagt- die voor de uitoefening van hun bevoegdheid niet onder het gezag van de uitvoerende macht staan en evenmin onder diens toezicht of controle zijn geplaatst;

Overwegende dat evident de uitvoerende macht -te dezen de minister van Binnenlandse Zaken-, omdat zijn diensten op dat vlak de continuïteit verzekeren en de administratieve ondersteuning van de bevoegde organen verzorgen, het best geplaatst is om onderrichtingen uit te werken teneinde de verkiezingen in optimale omstandigheden te kunnen laten verlopen, o.m. op het stuk van

de uniformiteit van de verrichtingen en het gemak van de controle ervan; dat evenwel, en zulks ongeacht de vraag of de verwerende partij die onderrichtingen in dwingende termen geformuleerd heeft of niet, altijd de vaststelling blijft dat de volledige verantwoordelijkheid voor het regelmatig verloop van de kiesverrichtingen ligt bij organen aan wie de kieswetgeving een autonome beslissingsbevoegdheid gegeven heeft;

2.3.4. Overwegende dat, ongeacht de bestreden onderrichting, de voor de verkiezingen van 13 juni 1999 bevoegde bureaus ieder voor zich op het ogenblik van de indiening van de kandidatenlijsten zullen moeten uitmaken of de voordragende kiezers voldoen aan de door de wet gestelde vereisten zonder dat de onderrichtingen van de minister daar, in rechte, iets kunnen aan veranderen; dat die bureaus in elk geval gediend zullen zijn wanneer zij het onderzoek van de regelmatigheid van de kandidaatstellingen kunnen verrichten op grond van in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakte standaardformulieren maar dat zij, hun autonoom uit te oefenen opdracht in acht genomen, de kieswet -waarin het gebruik van het modelformulier niet als een substantiële vorm verplicht gesteld is- zouden miskennen wanneer zij, louter en alleen op grond van de vaststelling dat de hen voorgelegde lijst van voordrachten formeel niet overeenstemt met het model dat de minister van binnenlandse zaken heeft opgesteld, een voordragende kiezer op de voordrachtlijst zouden schrappen;

3. Overwegende dat de vordering tot schorsing onontvankelijk is *ratione materiae*; dat, om die reden alleen reeds, de bijkomend geformuleerde vordering om voorlopig te besluiten dat het bij eerdere verkiezingen gebruikte formulier van voordracht geldig blijft en om de verwerende partij tot een dwangsom te veroordelen moet verworpen worden,

B E S L U I T :

Artikel 1.

De vordering wordt verworpen.

Artikel 2.

De uitspraak over de bijdrage in de betaling van de kosten van de vordering tot schorsing wordt uitgesteld.

Artikel 3.

Dit arrest is onmiddellijk uitvoerbaar.

De kennisgeving aan de partijen zal gebeuren per telefax; zij geldt als kennisgeving in de zin van artikel 15 bis en 15 ter van het koninklijk besluit van 5 december 1991 betreffende de procedureregeling in kort geding.

Aldus te Brussel uitgesproken in openbare terechtzitting, op twee april 1900 negenennegentig, door :

de HH. A. VANDENDRIESSCHE,	wnd. kamervoorzitter,
	staatsraad,
W. GEURTS,	toegevoegd griffier.

De griffier,

De voorzitter,

W. GEURTS.

A. VANDENDRIESSCHE.